

Радою. Фактично, ЄКЦ є єдиним спеціалізованим антитерористичним суб'єктом в ЄС, який акумулює необхідну оперативно-службову, а також статистичну інформацію, що надається правоохоронними органами усіх країн – членів ЄС, а також від третіх сторін. Провідним завданням ЄКЦ є: а) забезпечення оперативної інформаційної підтримки на вимогу будь-якої запитуючої сторони, з якою налагоджена співпраця; б) проведення перехресної перевірки актуальних операційних даних у системі фінансового моніторингу та протидії фінансуванню тероризму;

– часткова інтеграція вітчизняних оперативних баз даних про тероризм з *Інформаційною системою Європолу (ІСЄ)*. Через цю систему держави-члени безпосередньо діляться та отримують інформацію про підозрюваних, засуджених, а також події, пов'язані з організованою злочинністю і тероризмом. ІСЄ пропонує інформаційну підтримку першочергових слідчих дій через систему автоматичного формування й надання необхідних довідок. Наразі ІСЄ об'єднує інформаційні бази даних правоохоронних органів 24 європейських країн;

– укладення договору про участь у формуванні та доступі до *Системи інтелектуального аналізу протидії тероризму*. Ця система інтегрованих інформаційних баз включає в себе низку оперативних даних, в тому числі й про «терористів-гастролерів», та забезпечує оперативну аналітичну підтримку правоохоронних органів країн – членів ЄС та їх партнерів у справі реагування на спільні терористичні загрози;

– виділення окремої лінії співпраці з *Інтернет-реферативним відділом* ЄКЦ. Цей відділ виконує такі основні задачі: а) координація та спільне використання ідентифікаційних позначень (маркерів) терористичних та насильницьких екстремістів в Інтернеті; б) швидке виконання запитів та підтримка референтів запитуваної сторони; в) стратегічний та оперативний аналіз використання терористичними угрупованнями та окремими терористами ресурсів Інтернету та соціальних мереж;

– долучення до *Європейської програми протидії фінансуванню тероризму*, яка використовує цілу низку інструментів для ідентифікації випадків фінансування тероризму, одним з найбільш відомих яких є ТФТР – Програма відстеження фінансування тероризму. Її використання підвищує можливості картування складних мереж фінансової підтримки терористичної діяльності;

– вивчення питання про доцільність та можливість участі СБУ у *Спільній команді з питань боротьби з тероризмом в Європі*. Основним призначенням останньої є співпраця у сфері транскордонних розслідувань. Команда складається з експертів/аналітиків правоохоронних органів держав – членів ЄС та Європолу;

– розробка спільних для України та ЄС підходів і заходів у *протидії нелегальній міграції*.

Викладені міркування лише пунктирно позначають основні параметри участі України у європейському антитерористичному просторі. Вони передбачають подальшого дослідження, результати яких можуть бути використані при підготовці українських правоохоронців з метою підвищення ефективності їх антитерористичної діяльності.

Список бібліографічних посилань

1. EU Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT). 2017 // EUROPOL : сайт. URL: https://www.europoleuropa.eu/tesat/2017/2.1.TERRORIST_ATTACKS_AND_SUSPECTS_ARRESTED_IN_THE_EU.html (дата звернення: 07.11.2017).

Одержано 09.11.2017

УДК 343.12(091)(477)

Павло Іванович ОРЛОВ,

кандидат юридичних наук, професор,
президент Харківського економіко-правового університету;

Віталій Іванович ПАВЛИКІВСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент,
проректор з навчальної роботи Харківського економіко-правового університету

ІНІЦІАТИВА, ПОШУК, РЕЗУЛЬТАТ

Харківський національний університет внутрішніх справ є флагманом відомчої освіти та провідним ВНЗ України. За відносно короткий час університет перетворився в сучасний технологічноозброєний заклад, що динамічно розвивається та успішно реалізує національні

програми розвитку науки й освіти. На сьогодні в університеті працюють висококваліфіковані фахівці в різних галузях права. На шляху до успіху ХНУВС пройшов складний шлях свого становлення та розвитку.

У 90-ті роки минулого століття перед Україною постало складне питання розбудови суверенної та незалежної держави. Це прямо стосувалося і проблем підготовки кадрів для системи МВС України. До набуття Україною незалежності науково-освітній потенціал органів внутрішніх справ був обмеженим і практично не орієнтованим на специфічні національно-територіальні, соціально-кримінологічні та інші умови їх функціонування. Указане вимагало пошуку нових форм та нових підходів до організації навчального процесу. ХНУВС став одним із перших вищих навчальних закладів у країні, який ініціював відкриття нових спеціальностей з підготовки кадрів для міністерства внутрішніх справ, цінність і важливість яких стає зрозумілою лише тепер. Такі напрямки підготовки, як соціальна психологія, економічна безпека, боротьба з кіберзлочинністю та інші, що були інноваційними на той період, наразі є традиційними та обов'язковими при підготовці будь-якого працівника правоохоронних органів.

Нові економічні умови переходу до ринкової моделі господарювання вимагали інноваційних підходів і до підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних однаково успішно орієнтуватись у різноманітних галузях знань. Для досягнення такого рівня працівникам правоохоронних органів, окрім базової вищої освіти, потрібна була друга вища освіта або розширення кола своїх знань та вмінь за рахунок оволодіння різноманітними освітніми програмами. Саме тому виникла ідея створення навчального підрозділу, що поєднував би два напрями підготовки фахівців вищої кваліфікації, які були б здатні розумітися на широкому колі питань правоохоронної, господарської, виробничої, дослідницької та наукової діяльності. Крім того, на той час актуальним стало питання впровадження принципів Болонської системи в національну освіту, зокрема принципу «Life-long learning», тобто навчання та підвищення кваліфікації протягом усього життя.

ХНУВС став піонером у впровадженні інтегральної форми навчання. Для виконання поставлених завдань широко залучалися спеціалісти з інших галузей знань, значна кількість яких до цього часу не працювала в системі ОВС. Така кадрова політика надала нового поштовху розвитку університету. Лише за період з 1992 по 2000 рр. в Університеті внутрішніх справ кількість докторів наук зросла з 4 до 38, кандидатів – з 36 до 190 чоловік.

У 1995 р. на підставі договору про спільну діяльність між Харківським державним політехнічним університетом та Університетом внутрішніх справ, підписаного ректорами Юрієм Трохимовичем Костенком та Олександром Марковичем Бандуркою, був створений економіко-правовий факультет, який мав за мету спільну підготовку студентів водночас за спеціальностями «Право», «Менеджмент», «ІТ-технології». Було складено інтегральний навчальний план, що містив освітньо-професійні програми підготовки спеціалістів за двома напрямками. У 1996 р. факультетом було здійснено перший набір студентів.

Натхненниками та рушійною силою революційних змін у підходах до формування сучасної освіти став об'єднаний колектив однодумців двох провідних ВНЗ Харкова. На факультеті в різний час працювали відомі фахівці ХДПУ та УніВС із права, економіки, менеджменту, зокрема професори, доценти і викладачі: Л. М. Івін, П. І. Орлов, П. Г. Перерва, А. І. Яковлев, В. А. Греченко, О. В. Тягло, М. І. Погорєлов, О. М. Безсмертний, Ю. М. Коломієць, В. А. Кройтор, Ю. П. Янович, О. С. Проневич, Ю. І. Зайцев, О. А. Гавриленко та інші.

Одним із напрямків співробітництва в межах нового структурного підрозділу стало впровадження новітніх інформаційних технологій. Госпрозрахункова система навчання на факультеті надала можливості для розробки та апробації інноваційних проектів. За короткий час працівниками університетів були створені та розгорнуті такі проекти: «Науково-освітня мережа Харкова»; «Інформаційно-управляюча система «Університет» – проект, який отримав позитивні відгуки серед широкого загалу зарубіжних колег; «Центр знань з прав людини»; «Гібридна бібліотека підтримки діяльності правоохоронних органів в Україні» – проект, здійснений у співпраці з Чикаго-Кент коледжем права.

Оновлення освітньої системи, її повноцінне входження в нові соціально-економічні та політичні умови стало поштовхом для створення приватних навчальних закладів в Україні. Виникнення недержавних навчальних закладів стало прямим наслідком реформи та безумовним результатом нових підходів до навчання, подолання консерватизму, монополізму тощо.

Харківський економіко-правовий університет, який є приватним навчальним закладом, продовжує традиції, набуті за роки співробітництва з Харківським національним університетом внутрішніх справ, у тому числі за напрямком використання інформаційних технологій в сучасній

системі освіти. На сьогодні на базі ХЕПУ впроваджено та успішно функціонують окремі модулі ІУС «Університет» – «Офіс-методист», «Автоматизована інформаційно-бібліотечна система «Unilib». Університет має сучасну комп'ютерну мережу, високошвидкісний доступ до наукових та інформаційних ресурсів за допомогою Інтернет.

Усі досягнуті результати стали можливими завдяки кадровому потенціалу, команді одностудентів, спочатку створеній на базі ХНУВС, а потім і на базі ХЕПУ. Завдяки як високому професіоналізму, так і творчому ентузіазму учасників – викладачів, інженерів, учених – став можливим розвиток перспективного напрямку в освіті.

З часом багато що змінилося, частина кадрів пішла в бізнес, інші успішно працюють і займаються науково-викладацькою діяльністю за кордоном, у т. ч. в країнах Європейського Союзу. Більшість же залишається віддана справі та продовжує співробітництво в освітній сфері. Особисті зв'язки, об'єднані спільними професійними та науковими інтересами, виявилися сильнішими від зв'язків міжвідомчих, а багато хто зі співробітників ХЕПУ вважають своєю «альма-матер» ХНУВС. Вищевказане ще раз підтверджує наявність спільних об'єднуючих цілей.

Застосування інформаційних технологій стало фундаментом для подальшого розвитку обох ВНЗ. Завдяки праці на випередження сьогодні наші університети впевнено займають своє місце в системі освіти й науки і залишаються конкурентоспроможними.

Практика і час засвідчують, що ті напрямки, які були обрані понад 20 років тому, і на сьогодні не позбавлені актуальності. Ті ініціативи, що пропонувалися колективом університету, є затребуваними в сучасних умовах. Фахівці, які пройшли підготовку в університеті за вказаними напрямками, формують нову генерацію кадрів для незалежної та демократичної держави.

Одержано 02.11.2017

УДК 351.74:338.2(-91)«1922/1923»

Володимир Анатолійович ГРЕЧЕНКО,

доктор історичних наук, професор,

завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

факультету № 6 Харківського університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6046-0178>

ПРОГРАМИ НАВЧАННЯ У ШКОЛАХ МІЛІЦІЇ ХАРКОВА У 1922–1923 рр.

У другій половині 1922 р. тривав процес розширення й удосконалення мережі спеціальних навчальних закладів. У жовтні 1922 р. наказом начальника міліції республіки харківські Окружні курси з підготовки молодшого комскладу й Харківські курси вищого комскладу були об'єднані у Школу старшого комскладу міліції УСРР [1, с. 468]. Це рішення сприяло кращій підготовці кадрів: з одного боку, надало можливість провести певну уніфікацію та систематизацію навчальних планів, а з іншого, дозволило навчатися правоохоронцям не лише Харківщини, а й інших регіонів республіки. Завдяки цьому Харків на деякий час став центром підготовки кваліфікованих міліцейських кадрів для всієї України.

Рядовому складові у вільний від несення служби час у районних відділеннях читалися лекції та проводилися бесіди відповідно до 36-годинної програми, затвердженої Головміліцією України [2, арк. 93]. Цикл лекцій передбачав вивчення широкого кола питань: обов'язків працівників міліції на роботі й поза нею, особливостей постової служби, боротьби з хуліганством, спостереження за порядком на вулицях, площах, базарах, у міських садах та інших місцях масового перебування жителів міста.

До обов'язків міліціонерів входило і знання порядку стягнення штрафів за порушення обов'язкових постанов виконкомів, нагляд за виконанням правил торгівлі і промислів, спостереження за дотриманням жителями правил санітарії та гігієни в місті, боротьба з незаконним виготовленням і збутом продуктів таємного винокуріння (самогоноваріння) та сприяння органам ДПУ в боротьбі з контрреволюцією. Для міліцейського складу стали обов'язковими стройова підготовка (12 годин на місяць), вивчення стрілецької зброї та практичні заняття (16 годин) [2, арк. 94–96].